

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
JACEK JEZERSKI

KPB-4100-01-01/2012

Warszawa, dnia 16 kwietnia 2012 r.

Pan
Łukasz Kamiński
Prezes Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni
Przeciwko Narodowi Polskiemu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w okresie od 1 lutego do 28 marca 2012 r. w Centrali Instytutu Pamięci Narodowej (zwanym dalej IPN) kontrolę wykonania budżetu państwa w 2011 r. w części 13 - Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 29 marca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie w 2011 r. budżetu państwa w części 13 – Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Powyższą ocenę uzasadnia w szczególności fakt, że w części 13 rzetelnie zaplanowano i zrealizowano dochody budżetowe, a wydatków dokonywano na zadania służące realizacji celów jednostki. NIK pozytywnie opiniuje też sprawozdawczość roczną oraz skuteczność funkcjonującego w Centrali IPN systemu rachunkowości i ustalonych, w ramach mechanizmów kontroli zarządczej, procedur kontroli finansowej. Pojedyncze uchybienia wskazane w dalszej części wystąpienia, nie miały wpływu na powyższą ocenę.

1. Dochody

Zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2011² w części 13 dochody budżetu państwa w kwocie 1.168,0 tys. zł zrealizowano w wysokości 2.642,9 tys. zł, tj. o 126,3% wyższej od kwoty planowanej, co głównie wynikało z przejęcia zadań od zlikwidowanego z końcem 2010 r. gospodarstwa pomocniczego. Osiągnięto je głównie z tytułu wpływów ze sprzedaży wyrobów i usług (1.504,2 tys. zł), ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielonych prokuratorom na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych (408,6 tys. zł) oraz z tytułu przekazania środków zgromadzonych na rachunku zlikwidowanego gospodarstwa pomocniczego i wpływów należności tego

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

² Ustawa z dnia 20 stycznia 2011 r. (Dz. U. Nr 29, poz. 150).

gospodarstwa za faktury wystawione w 2010 r. (326,6 tys. zł). Na koniec 2011 r. w części 13 wystąpiły należności w kwocie 33,5 tys. zł, w tym zaległości netto - 20,6 tys. zł. Zaległości powstały głównie w Centrali IPN w kwocie 20,5 tys. zł i dotyczyły należnych kwot z tytułu kary umownej za nieterminowe wykonanie usługi projektowej (11,4 tys. zł), nieterminowego uregulowania należności za dostawę publikacji (5,7 tys. zł) oraz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (3,4 tys. zł). W Centrali IPN podejmowano działania w celu dochodzenia należności, wobec podmiotów zalegających z wpłatą m.in. poprzez potrącenie wierzytelności z wynagrodzenia należnego wykonawcy, czy kierowanie wezwań do zwrotu należnych środków. W 2011 r. w IPN nie dokonywano umorzeń, należności budżetu państwa.

2. Wydatki

Wydatki budżetu państwa w części 13 zostały określone w ustawie budżetowej na 2011 r. w kwocie 223.263,0 tys. zł. W trakcie roku zwiększono je ze środków rezerw celowych do kwoty 223.763,0 tys. zł. Wydatki zrealizowano w kwocie 219.368,4 tys. zł, co stanowiło 98,0% planu po zmianach, głównie na wypłaty wynagrodzeń wraz z pochodnymi (154.579,3 tys. zł), zakup materiałów i usług (36.062,0 tys. zł) i wydatki majątkowe (13.999,1 tys. zł). Niższa niż planowano realizacja wydatków wynikała głównie z późniejszego odejścia w stan spoczynku prokuratora, z dużej absencji chorobowej pracowników oraz z dokonanych zmian w planie wydawniczym i przesunięciem czasu wydania publikacji, czy też uzyskaniem niższych cen zakupu usług i dostaw w wyniku przeprowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

2.1. W 2011 r. budżet części 13 zwiększono środkami z rezerw celowych³ o kwotę 500,0 tys., na realizację zadań przejętych po zlikwidowanym w 2010 r. gospodarstwie pomocniczym. Zostały one przeznaczone na wznowienie publikacji „Od Niepodległości do Niepodległości. Historia Polski 1918-1989”. Środki wykorzystano w kwocie 450,8 tys. zł (90,2%), zgodnie z ich przeznaczeniem. Niższa realizacja tych wydatków wynikała z uzyskania niższych cen za przedmiotową usługę przy zachowaniu planowanej liczby nakładu.

2.2. Wprowadzone przez Prezesa IPN w trakcie 2011 r. zmiany planu wydatków były celowe i zostały dokonane zgodnie z art. 171 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴ (ufp). Dokonano ich na podstawie decyzji Prezesa IPN zawierającej podstawę prawną oraz uzasadnienie wprowadzonych zmian. Tym samym zrealizowano wniosek NIK sformułowany po kontroli wykonania budżetu państwa w 2010 r., odnośnie prawidłowego dokumentowania przeniesień wydatków budżetowych.

2.3. Na koniec 2011 r. w części 13 wystąpiły zobowiązania niewymagalne w kwocie 11.224,5 tys. zł, głównie z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi (10.986,2 tys. zł). Pozostałe zobowiązania w Centrali IPN dotyczyły płatności związanych z bieżącym funkcjonowaniem Instytutu.

2.4. Zasilanie rachunku bankowego dysponenta części 13 odbywało się zgodnie z harmonogramem realizacji budżetu państwa (po zmianach) i zgłoszonymi zapotrzebowaniami. Rachunek ten został w 2011 r. zasilony per saldo kwotą 219.383,3 tys. zł, tj. o 4.379,7 tys. zł (2,0%) niższą od planu wydatków po zmianach. Bezpośrednie badanie zasilania rachunku w odniesieniu do stanów środków na ww. rachunku na koniec poszczególnych miesięcy 2011 r. nie wykazało przypadków zapotrzebowania środków w nadmiernej wysokości. Niewykorzystane środki budżetowe w wysokości 14,9 tys. zł zostały zwrócone na rachunek wydatków centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa w terminach określonych w § 16 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa⁵

2.5. Wydatki poniesione na dotację celową przyznaną dla Fundacji „Polsko-Niemieckie Pojednanie” zrealizowano w kwocie 195,5 tys. zł, tj. 97,8% planu po zmianach. Przeznaczono je na kontynuację realizacji programu dokumentacyjnego „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką”⁶. Dotację przekazano na podstawie umowy⁷, sporządzonej zgodnie z wymogami określonymi w art. 151 ufp, w terminach i wysokości z niej wynikających. Niewykorzystane środki dotacji w kwocie 4,5 tys. zł (wraz z odsetkami w kwocie 0,3 tys. zł, za trzydniowe opóźnienie zwrotu w stosunku do terminu określonego w umowie) zwrócono na rachunki bieżące

³ Pozycja 57 rezerw celowych - Skutki zmian systemowych wynikających z art. 94 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241, ze zm.), w tym sfinansowanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi.

⁴ Dz. U. Nr 157, poz. 1240, ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 245, poz. 1637 ze zm.

⁶ Obejmującego stworzenie bazy komputerowej w zakresie obywateli państwa polskiego poddanych represjom ze strony okupanta niemieckiego w latach 1939-1945.

⁷ Obowiązującej od 2009 r. o łącznej wartości 600,0 tys. zł.

wydatków IPN, w terminach określonych w art. 169 ust.1 ufp. Środki te, zgodnie z § 19 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r.⁸, zmniejszyły wykonanie planowanych wydatków na dotacje. Zadanie rozliczono na podstawie sprawozdań ocenianych i zatwierdzanych przez Komisję Ekspertów IPN. NIK zwraca jednak uwagę, iż do dnia zakończenia kontroli, dysponent części 13 nie wywiązał się z obowiązku wynikającego z art. 122 ust. 4 ufp tj. podania do publicznej wiadomości informacji o kwocie i podmiocie, któremu przyznano w 2011 r. dotację celową.

2.6. Przeciętne zatrudnienie w 2011 r. w części 13, wyniosło 2.119 osób (w przeliczeniu na pełnozatrudnionych) i było niższe od planowanego o 69 osób (o 3,2%). W odniesieniu do 2010 r. przeciętne zatrudnienie wzrosło o 49 osób (o 2,4%). Wzrost zatrudnienia był spowodowany głównie przejęciem zadań po zlikwidowanym gospodarstwie pomocniczym m.in. w zakresie utrzymania budynku centrali IPN i usług wydawniczych oraz przejęciem pracowników zlikwidowanej jednostki, jak również koniecznością zorganizowania takiej działalności w jednostkach budżetowych IPN. Decentralizacja działalności IPN oraz zmiany w sposobie rozliczeń finansowych spowodowały, że tę samą działalność obsługuje obecnie większa liczba pracowników. Wydatki na wynagrodzenia⁹ (bez pochodnych) w 2011 r. zostały zrealizowane w kwocie 135.416,2 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (wraz z wypłatami dodatkowego wynagrodzenia rocznego) wyniosło 5.325,5 zł i w porównaniu do 2010 r. było wyższe o 2,1%. Wzrost ten wynikał głównie ze zmiany podstawy obliczania wynagrodzeń prokuratorów, nabyciem przez nich uprawnień do wyższej stawki zaszeregowania i zmiany wysokości dodatku stażowego oraz w przypadku innych pracowników ze zmian wysokości wynagrodzenia rocznego i dodatku stażowego, a także wypłatą nagród (w tym jubileuszowych). Osobie zajmującej w IPN kierownicze stanowisko państwowe (R), wypłacono wynagrodzenie w wysokości wynagrodzenia przysługującego takim osobom w grudniu 2008 r., spełniając tym samym wymogi zawarte w obowiązujących w 2011 r. przepisach¹⁰.

2.7. Wydatki bieżące zrealizowano w kwocie 202.239,0 tys. zł, tj. 98,7% planu po zmianach. Poniesiono je głównie na wynagrodzenia osobowe pracowników wraz z pochodnymi oraz na zakup materiałów i usług, w tym wydatki bieżące Centrali IPN, które wyniosły 79.365,7 tys. zł.

Wydatki majątkowe zrealizowano w kwocie 13.999,1 tys. zł, tj. 96,1% planu po zmianach. Z kwoty tej sfinansowano inwestycje realizowane przez Centralę IPN w łącznej kwocie 11.015,6 tys. zł, dotyczące głównie rozbudowy kompleksu budynków Oddziału IPN w Katowicach (6.337,4 tys. zł) i modernizacji budynku w Warszawie przy ul. Kłobuckiej (4.518,9 tys. zł). Wydatki na zakupy inwestycyjne zrealizowano w kwocie 2.983,4 tys. zł, z czego w Centrali IPN wydatkowano 2.094,8 tys. zł, głównie na zakup sprzętu w związku z procesem digitalizacji¹¹ i udostępniania cyfrowych kopii zasobów archiwalnych (macierze dyskowe, komputery, serwery, skanery), oprogramowania i licencji lub praw autorskich do wykorzystywania materiałów w związku z prowadzeniem działalności edukacyjnej i wydawniczej.

Szczegółową kontrolą objęto próbę wydatków w łącznej kwocie 15.445,6 tys. zł (w tym 12.117,8 tys. zł na wydatki majątkowe), tj. 12,7% ogółu wydatków poniesionych w 2011 r. w części 13 i 16,5% ogółu wydatków zrealizowanych w Centrali IPN. Zrealizowano je zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki. Odbiór prac dokonywany był w formie przewidzianej umową oraz potwierdzony przez upoważnione osoby. Nie stwierdzono przypadków dokonywania zakupów bez akceptacji głównego księgowego oraz przypadków nieterminowych płatności. Kontrola pięciu postępowań o udzielenie zamówień publicznych o łącznej wartości 17.567,9 tys. zł¹², wykazała, że zostały one udzielone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹³ (Pzp).

W toku kontroli stwierdzono ponadto, iż w 2011 r. udzielono zamówienia publicznego na usługi telefonii komórkowej wykonawcy, który nie został wybrany w trybie określonym w przepisach Pzp, co było niezgodnie

⁸ Rozporządzenie w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych (Dz. U. Nr 241, poz. 1616).

⁹ Według sporządzonego za IV kwartał sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniu.

¹⁰ Art. 3 ust. 2f ustawy z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. z 2011 r. Nr 79, poz. 430 ze zm.) oraz art. 29i ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 79, poz. 431 ze zm.) – w brzmieniu obowiązującym w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r.

¹¹ Wprowadzenie do pamięci komputera tradycyjnych, drukowanych lub rękopiśmiennych materiałów bibliotecznych lub archiwalnych w postaci danych cyfrowych metodą skanowania.

¹² Na realizację przedmiotowych zamówień w 2011 r. wydatkowano łącznie 5.758,2 tys. zł.

¹³ Dz. U. z 2010 r., Nr 113 poz. 759 ze zm.

z przepisami tej ustawy oraz art. 44 ust. 4 ufp, zobowiązującym do zawierania umów, których przedmiotem są m.in. usługi, na zasadach określonych w przepisach o zamówieniach publicznych. Usługi te w 2011 r. były świadczone na podstawie 151 umów zawartych (indywidualnie na każdy nr telefonu), głównie w latach 2007-2011 z Polską Telefonią Cyfrową Sp. z o.o. Podstawą do ich zawierania, stanowiła umowa zawarta z ww. wykonawcą z dnia 13 stycznia 2005 r., która po zmianach ostatecznie przestała obowiązywać w dniu 8 września 2009 r. Mimo tego w dalszym ciągu kupowano usługi od tego wykonawcy zawierając nowe i przedłużając pozostałe umowy na indywidualne numery telefonów. W przypadku 53 umów na indywidualne numery telefonów, na podstawie których świadczone usługi w 2011 r., ich termin obowiązywania wygasł przed 2011 r. W okresie od 8 września 2009 r. do 31 grudnia 2011 r. na realizację usług telefonii komórkowej świadczonej przez PTC Sp. z o.o. wydatkowano w Centrali IPN łącznie 441,8 tys. zł, w tym w 2011 r. – 132,0 tys. zł. Dyrektor Generalny IPN stwierdził, iż nie posiada wiedzy jakimi przesłankami i na jakiej podstawie osoby reprezentujące IPN podpisywały umowy o świadczenie usług telefonii komórkowej i zmieniających je aneksów, przed datą 29 czerwca 2011 r., tj. datą objęcia przez niego tego stanowiska. Odnosnie umów i aneksów podpisanych po tej dacie, ww. wskazał, iż podpisano je w celu czasowego przedłużenia możliwości korzystania z posiadanych numerów telefonów komórkowych i tym samym zapewnieniem niezbędnej łączności z pracownikami centrali IPN, w okresie oczekiwania na rozstrzygnięcie postępowania przetargowego prowadzonego w Centrum Usług Wspólnych Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. IPN zgłosiło swój udział w ww. postępowaniu w grudniu 2010 r. Zakończono je podpisaniem umowy z wybranym wykonawcą w dniu 29 grudnia 2011 r. Prezes IPN podjął działania zmierzające do wyjaśnienia okoliczności prawidłowości zawierania umów na usługi telefonii mobilnej po 2009 r.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 (obecnie ust. 1b pkt 1) ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych¹⁴, udzielenie zamówienia publicznego wykonawcy, który nie został wybrany w trybie określonym w przepisach o zamówieniach publicznych stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Umowy które podpisano lub przedłużono ich termin obowiązywania po dniu 8 września 2009 r., a które były finansowane w 2011 r., ze strony IPN podpisali: p.o. Prezesa IPN Pan Franciszek Gryciuk (jeden aneks), ówczesny Dyrektor Generalny IPN, Pan Jan Baster (44 umowy i 68 aneksów) oraz p.o. Dyrektora Generalnego Pan Krzysztof Swiboda (dwie umowy i pięć aneksów), obecny Dyrektor Generalny IPN Pan Jacek Welter (cztery umowy i siedem aneksów), ówczesny Dyrektor Biura Budżetu i Finansów IPN Pani Staniszevska Monika (osiem umów), pracownik ówczesnego Biura Zamówień Publicznych, Mienia i Inwestycji IPN, Pani Marta Ponaczewna (dwie umowy) i Kierownik Działu Zaopatrzenia zlikwidowanego Gospodarstwa Pomocniczego IPN Pan Bogdan Kruszyński (pięć umów i 10 aneksów).

3. Opłaty abonamentowe

W 2011 r. w Centrali IPN prawidłowo wywiązano się z obowiązków wynikających z ustawy z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych¹⁵. Wniesiono opłaty, w kwocie 13,2 tys. zł, za wszystkie zaewidencjonowane odbiorniki radiowe i telewizyjne, w wysokości zgodnej z przepisami rozporządzenia Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 6 maja 2010 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczenie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2011 r.¹⁶

4. Rachunki pomocnicze

W Centrali IPN w 2011 r. wykorzystywano rachunek pomocniczy, na którym przeprowadzono operacje związane z obsługą budżetu państwa w zakresie krajowych środków finansowych¹⁷, bez uzyskania zgody Ministra Finansów na jego otwarcie, co było niezgodne z § 7 ust. 3 i § 16 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r.¹⁸ W 2011 r. ww. Ministrowi nie przedkładano również informacji o środkach zgromadzonych na tym rachunku, do czego zobowiązywały postanowienia § 16 ust. 4 ww. rozporządzenia. Jako powód tego, Dyrektor Biura Budżetu i Finansów IPN, Główny Księgowy - odpowiedzialny za prowadzenie obsługi bankowej – oraz

¹⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.

¹⁵ Dz. U. Nr 85, poz. 728 ze zm.

¹⁶ Dz. U. Nr 86, poz. 558 (obowiązujące do 31 grudnia 2011 r.).

¹⁷ Na koncie księgowym prowadzonym dla tego rachunku zaewidencjonowano 865 operacji (po stronie Wn na kwotę 778,5 tys. zł i po stronie Ma na kwotę 777,5 tys. zł) dotyczących głównie regulacji należności, zapłat za faktury, sprzedaży publikacji, czy zapłaty za wynajem pokoi gościnnych.

¹⁸ Rozporządzenie w sprawie rodzajów i trybu dokonywania operacji na rachunkach bankowych prowadzonych dla obsługi budżetu państwa w zakresie krajowych środków finansowych oraz zakresu i terminów udostępniania informacji o stanach środków na tych rachunkach (Dz. U. Nr 249, poz. 1667 ze zm.).

nadzorujący działalność ww. komórki Dyrektor Generalny IPN podali, że przedmiotowy rachunek pomocniczy po likwidacji gospodarstwa pomocniczego służył jako rachunek przejściowy do rozliczeń transakcji, związanych z rozliczeniem podatku VAT, uzyskiwanym z tytułu sprzedaży wydawnictw IPN. W trakcie kontroli NIK, IPN wystąpił do Ministerstwa Finansów z zapytaniem o kwestię rozliczeń podatku i przedłożył wniosek o zgodę na wykorzystanie przedmiotowego rachunku do rozliczeń podatku. Do dnia zakończenia kontroli NIK, do IPN nie wpłynęło stanowisko Ministra Finansów w tej sprawie.

5. Pogotowie kasowe

W Centrali IPN określono wysokość zapasu gotówki w kasie podstawowej, w kwocie 30,0 tys. zł, stosownie do postanowień § 10 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa. Na podstawie analizy przychodów i rozchodów w kasie w losowo wybranych czterech miesiącach 2011 r.¹⁹ stwierdzono, iż na koniec okresów za które sporządzono poszczególne raporty kasowe pozostawały środki w kwotach nieprzekraczających ustalonego limitu niezbędnego zapasu gotówki w kasie. W trakcie kontroli NIK limit ten Centrala IPN zmniejszyła do kwoty 15,0 tys. zł.

6. Nadzór nad realizacją budżetu

Dysponent główny sprawował nadzór nad wykonaniem budżetu w części 13 stosownie do przepisów art. 175 ufp, m.in. dokonując kwartalnych ocen przebiegu realizacji dochodów i wydatków budżetowych oraz zadań finansowanych z budżetu państwa, czy organizując narady w celu omówienia działań związanych z jego realizacją. Realizowane były także planowane zadania audytowe i kontrolne. Nie zapewniło to jednak uniknięcia wskazanych powyżej nieprawidłowości w zakresie wydatków na zakup usług telefonii komórkowej, dokonanych bez zastosowania przepisów o zamówieniach publicznych, czy wykorzystywania rachunku pomocniczego do obsługi budżetu państwa w zakresie krajowych środków finansowych, bez zgody Ministra Finansów. Na konieczność wzmożenia działań w tym zakresie wskazują również wykazane w sprawozdawczości wydatki jakie miały miejsce w oddziale IPN w Lublinie w kwocie 0,3 tys. zł, z tytułu odsetek naliczonych za błędne wyliczenie powierzchni nieruchomości podlegającej zgłoszeniu do opodatkowania oraz w oddziale IPN w Białymstoku w kwocie 0,7 tys. zł z tytułu odsetek za nieprawidłowe naliczenie należności pracowniczych. Dane w nich zawarte wskazywały również na przekroczenie planu wydatków w Oddziale IPN w Krakowie (w zakresie wydatków na szkolenia pracowników, o kwotę 0,9 tys. zł) i w Oddziale IPN w Rzeszowie (w zakresie wydatków na PFRON, o kwotę 0,5 tys. zł). Działania dyscyplinujące w tym zakresie dysponent główny podjął dopiero w dniu 8 marca 2012 r.

7. Poprawność formalna dowodów i wiarygodność ksiąg rachunkowych

Funkcjonujący w IPN system rachunkowości spełniał wymogi określone w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁰ oraz w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r.²¹ Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia skuteczność funkcjonowania ww. systemu rachunkowości oraz ustalonych w ramach mechanizmów kontroli zarządczej, procedur kontroli finansowej, a także wiarygodność ksiąg rachunkowych. Ocena powyższa wynika z bezpośredniego badania zgodności i wiarygodności ewidencji operacji gospodarczych, przeprowadzonego na podstawie próby 126 dowodów i zapisów księgowych (z tego 116 dobranych metodą statystyczną MUS na kwotę 15.309,9 tys. zł i 10 dobranych w sposób celowy o wartości 135,7 tys. zł) o łącznej wartości 15.445,6 tys. zł. Badanie próby w zakresie poprawności formalnej dowodów oraz ich kontroli bieżącej i dekretacji (badanie zgodności) nie wykazało nieprawidłowości. Badanie wiarygodności zapisów księgowych, tj. prawidłowości ich ujęcia w urządzeniach księgowych wykazało, iż zostały one ujęte we właściwej wartości i okresie sprawozdawczym oraz na odpowiednich kontach syntetycznych.

8. Sprawozdania budżetowe

NIK pozytywnie opiniuje sprawozdawczość roczną IPN. Jednostkowe sprawozdania budżetowe Centrali IPN²² za 2011 r.: Rb-23, Rb-27, Rb-28, Rb-N i Rb-Z zostały sporządzone na podstawie danych zawartych

¹⁹ W maju, czerwcu, wrześniu i październiku 2011 r.

²⁰ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

²¹ Rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 128, poz. 861 ze zm.).

²² Rb-23 o stanie środków na rachunkach bankowych, Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa, Rb-N o stanie należności, Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń.

w ewidencji księgowej i przedstawiały prawdziwy obraz zrealizowanych dochodów oraz wydatków wykonanych w 2011 r., a także stan należności i zobowiązań na koniec roku. Łączne roczne sprawozdania budżetowe IPN w ww. zakresie zostały sporządzone prawidłowo na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach jednostkowych dysponenta głównego oraz podległych dysponentów środków budżetowych²³ Przekazano je do Ministerstwa Finansów i Głównego Urzędu Statystycznego w obowiązujących terminach²⁴.

9. Realizacja wniosku pokontrolnego NIK

W Informacji przekazanej do Ministra Finansów z przebiegu wykonania Wieloletniego Planu Finansowego Państwa oraz wykonania wydatków w układzie zadaniowym zawarto wszystkie wymagane dane, w tym również dotyczące zmian w planie wydatków. Tym samym zrealizowany został wniosek sformułowany po kontroli wykonania budżetu państwa w 2010 r. dotyczący sporządzania pełnej informacji do Ministra Finansów o wykonaniu wydatków w układzie zadaniowym.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

- 1) Spowodowanie wyeliminowania przypadków zawierania umów bez stosowania zasad określonych w przepisach ustawy Prawo zamówień publicznych.
- 2) Dokonywanie operacji na rachunku pomocniczym związanych z obsługą budżetu państwa w zakresie krajowych środków finansowych wyłącznie po uzyskaniu zgody Ministra Finansów, na jego wykorzystanie do tych celów, lub w przypadku braku takiej zgody zamknięcie tego rachunku.

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezesa, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu ich realizacji lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Prezesowi prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania uchwały Kolegium NIK.

²³ Prawidłowość opracowania łącznych sprawozdań budżetowych Rb-23, Rb-27 i Rb-28 w Informatycznym Systemie Obsługi Budżetu -Trezor została sprawdzona przez NIK w ramach kontroli cz. 19 *Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe* w Ministerstwie Finansów.

²⁴ Określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów: z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 20, poz. 103) oraz z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. Nr 43, poz. 247).